

Documents per a l'organització i la gestió dels centres

**El tractament i l'ús de les llengües al
sistema educatiu. El projecte lingüístic**

21 de juny de 2013

El tractament i l'ús de les llengües al sistema educatiu. El projecte lingüístic

1. Introducció	2
2. El projecte lingüístic.....	2
3. L'atenció lingüística individualitzada en el primer ensenyament	4
4. L'atenció als alumnes nouvinguts.....	4
5. Els projectes i programes plurilingües	5

1. Introducció

La Llei 12/2009, del 10 de juliol, d'educació, en el seu *Títol II Del règim lingüístic del sistema educatiu de Catalunya* estableix el règim lingüístic del sistema educatiu i a l'[article 14](#) determina que els centres públics i els centres privats sostinguts amb fons públics han d'elaborar, com a part del projecte educatiu, un projecte lingüístic que emmarqui el tractament de les llengües al centre.

2. El projecte lingüístic

El projecte lingüístic de què han de disposar els centres en el marc del seu projecte educatiu s'ha d'ajustar al que estableixen els articles [10](#), [11](#), [12](#) i [16](#) de la Llei 12/2009, del 10 de juliol, i l'article 5.1.e) del [Decret 102/2010](#), de 3 d'agost, d'autonomia dels centres educatius.

El projecte lingüístic ha de recollir els aspectes següents:

- El paper de la llengua catalana, i de l'occità a l'Aran, com a eix vertebrador d'un projecte educatiu plurilingüe,
- El tractament de les llengües, tant les curriculars com les de la nova immigració, en espais d'educació formal o no formal del centre.
- Els aspectes d'organització i de gestió que tinguin repercussions lingüístiques.

Tenint en compte els objectius prioritaris del sistema educatiu, els centres han de prendre en consideració, pel que fa a les qüestions lingüístiques, els aspectes següents:

- El català, com a llengua pròpia de Catalunya, i l'occità a l'Aran, és la llengua normalment emprada com a llengua vehicular i d'aprenentatge del sistema educatiu. En finalitzar l'ensenyament obligatori s'ha de garantir el ple domini de les llengües oficials catalana i castellana. En la documentació que hagin d'expedir, els centres s'ajustaran al que determinen els articles 16.4 i 16.5 de la Llei d'educació.
- L'aprenentatge de, com a mínim, una llengua estrangera i la introducció d'una segona llengua estrangera amb l'objectiu que els alumnes n'adquireixin les competències recollides al Marc europeu comú de referència per a les llengües.
- La incorporació de totes les accions de l'àmbit comunicatiu i lingüístic amb una visió estratègica que integri el treball de les àrees de llengua, el treball integrat de llengua i contingut des de totes les àrees, la comunicació en l'àmbit digital, la impartició de continguts en una llengua estrangera, les accions d'associació amb altres centres, la mobilitat dels alumnes i la formació del professorat amb uns escenaris d'aprenentatge que explicitin una progressió real de continguts al llarg de totes les

etapes educatives, amb propostes de seguiment, avaluació i millora i la facilitació de contextos reals d'aprenentatge.

En el projecte lingüístic cal explicitar, com a mínim, els aspectes següents:

- El tractament de la llengua catalana, i l'occità d'Aran si escau, com a eix vertebrador d'un projecte educatiu plurilingüe, explicitant-ne l'ús com a llengua vehicular i d'aprenentatge a emprar normalment en les activitats internes i externes de la comunitat educativa: activitats orals i escrites, exposicions dels professors, material didàctic físic i virtual, llibres de text i activitats d'aprenentatge i d'avaluació, reunions, informes i comunicacions, la interacció entre docents i alumnes i la formació.
- Els criteris i pautes d'ús lingüístic favorables a la llengua catalana per a tots els membres de la comunitat educativa, de manera que les activitats administratives i les comunicacions entre el centre i l'entorn siguin normalment en llengua catalana (o en aranès a l'Aran), sens perjudici del que determinen els articles 16.4 i 16.5 de la Llei d'educació.
- Definir sistemàticament uns objectius per nivells o cicles, i als graus mitjà i superior en el cas de la formació professional pel que fa a l'adquisició de les llengües, amb especial referència a la coherència de les programacions, d'acord amb els criteris del projecte lingüístic del centre per al tractament integrat de totes les llengües i assegurar la continuïtat i la coherència d'aquestes estratègies metodològiques al llarg de l'educació infantil, primària i secundària.
- El tractament metodològic de les llengües oficials i de les llengües estrangeres i les diferents accions escolars de dinamització lingüística i comunicativa en tots els àmbits educatius per incrementar el domini de les llengües a Catalunya.
- La generalització dels enfocaments competencials en l'ensenyament de les llengües, tant a nivell oral com de lectura i escriptura, i la transferència del coneixement adquirit amb la didàctica de la immersió lingüística a altres ensenyaments integrats de llengües, de llengua i continguts o projectes transversals.
- Les metodologies i els agrupaments dels alumnes, que correspon establir al centre, per afavorir les interaccions per millorar l'aprenentatge i l'ús de les llengües, així com els aspectes organitzatius i de coordinació que se'n derivin (espais per a la coordinació de nivell, de cicle, o de projecte si escau).
- La incorporació a la docència i, per tant, al procés d'aprenentatge de l'alumne de les noves metodologies d'ensenyament i aprenentatge de les llengües basades en les tecnologies de l'aprenentatge i de la comunicació, utilitzant-les especialment per dinamitzar la transferència dels aprenentatges entre els alumnes i els professors.
- Els contextos d'ús i d'aprenentatge lingüístic diversificats per a la pràctica de les diferents llengües i les estratègies per organitzar-los en els diferents àmbits i espais presencials o virtuals.
- En els centres en què el català no és la llengua de la majoria dels alumnes, la utilització de les estratègies educatives d'immersió lingüística per proporcionar-los, de manera sistemàtica, les ajudes necessàries per vehicular els seus aprenentatges a partir de la llengua segona, tal com estableix l'[article 15](#) de la Llei d'educació.
- La comunicació i implicació dels professors, de les famílies i de la resta de la comunitat educativa del projecte lingüístic que es porta a terme al centre creant vincles de complicitat sobre el projecte educatiu del centre per tal que coneguin el model lingüístic del centre i el seu objectiu final: garantir la igualtat d'oportunitats dels alumnes.
- Els mecanismes per traslladar als professionals encarregats de la gestió de les activitats no docents (menjador escolar, activitats extraescolars, etc.) la informació sobre els usos lingüístics de l'escola acordats al projecte lingüístic, destacar-ne el

valor educatiu i marcar línies d'intervenció per assegurar situacions d'exposició a les llengües prioritzades al projecte lingüístic que motivin dels alumnes, en permetin l'ús i n'afavoreixin la competència comunicativa i les actuacions educatives per a la convivència en diversitat i plurilingüisme.

- Les continuïtats entre l'activitat del centre i el que fan les administracions i les entitats de l'entorn mitjançant actuacions que fomentin l'aprenentatge informal i no formal de les llengües en contextos reals i, també, buscar la coordinació amb institucions, xarxes i entitats nacionals i internacionals per al disseny, l'aplicació i l'avaluació de programes i projectes específics.
- L'impuls de les actuacions que es deriven de l'existència de plans educatius d'entorn o d'altres plans socioeducatius en què el centre s'hagi implicat per travar xarxes de relació entre el teixit social i, alhora, afavorir l'ús de la llengua catalana en totes les activitats que s'adrecen a la comunitat educativa.
- El reconeixement i promoció de les llengües de la nova immigració i la valoració del bagatge lingüístic i cultural diferenciat que aporten al centre escolar els alumnes d'origen immigrant, incorporant-les a l'àmbit escolar i adaptant la comunicació del centre a les famílies quan escaigui. Per promoure el plurilingüisme dels alumnes, el centre pot establir mesures extraescolars per afavorir projectes, tasques o estudis de llengües no curriculars i de cultures majoritàries entre els seus alumnes, o presents en la seva comunitat educativa. Aquestes accions s'hauran d'esmentar si es sol·licita la participació en projectes internacionals (eTwinning, programes europeus o transnacionals) o plans integrats de llengües estrangeres (PILE, Aprenentatge actiu d'idiomes o altres iniciatives), atès que són una riquesa estratègica en el patrimoni lingüístic de la comunitat.
- L'atenció lingüística individualitzada en el primer ensenyament.
- Quan una família ho sol·liciti, els equips directius o els titulars dels centres han d'adoptar les mesures organitzatives pertinents per prestar l'atenció individualitzada en castellà en el primer ensenyament a què fa referència l'article 11.4 de la Llei d'educació, de manera que es faci compatible la pertinença al grup classe amb l'especificitat dels aprenentatges d'aquests alumnes. La direcció del centre ha de comunicar als serveis territorials o, a la ciutat de Barcelona, al Consorci d'Educació les necessitats derivades de l'organització de l'atenció individualitzada en castellà en el primer ensenyament que no puguin ser ateses amb els recursos propis del centre.

3. L'atenció lingüística individualitzada en el primer ensenyament

Quan una família ho sol·liciti, els equips directius o els titulars dels centres han d'adoptar les mesures organitzatives pertinents per prestar l'atenció individualitzada en castellà en el primer ensenyament a què fa referència l'[article 11.4](#) de la Llei d'educació, de manera que es faci compatible la pertinença al grup classe amb l'especificitat dels aprenentatges d'aquests alumnes. La direcció del centre ha de comunicar als serveis territorials o, a la ciutat de Barcelona, al Consorci d'Educació les necessitats derivades de l'organització de l'atenció individualitzada en castellà en el primer ensenyament que no puguin ser ateses amb els recursos propis del centre.

4. L'atenció als alumnes nous

Es considera alumne nou aquell que s'ha incorporat per primera vegada al sistema educatiu en els darrers vint-i-quatre mesos o, excepcionalment, quan procedeix d'àmbits lingüístics i culturals molt allunyats del català, quan s'hi ha incorporat en els darrers trenta mesos.

Correspon a cada centre preveure les mesures específiques destinades a assegurar un bon acolliment dels alumnes nous, entre les quals hi ha, a partir del cicle mitjà, el recurs de l'aula d'acollida. Els centres educatius disposen d'informació seleccionada i actualitzada sobre aquesta temàtica "[Projecte de convivència. Acollida](#)".

L'adaptació del currículum a les necessitats immediates d'aprenentatge dels alumnes nous pot fer molt convenient l'elaboració i aplicació d'un pla individualitzat per a alumnes nous.

L'avaluació dels processos d'aprenentatge dels alumnes nous s'ha de dur a terme amb relació als objectius del seu pla individualitzat i a les adaptacions realitzades del currículum.

5. Els projectes i programes plurilingües

Per millorar la competència lingüística i afavorir i consolidar el plurilingüisme dels alumnes, el Departament d'Ensenyament impulsa el desenvolupament de programes i projectes plurilingües.

En aquests casos, correspon als centres:

- Determinar els compromisos de continuïtat, formació i participació que es deriven de la implicació en el projecte, que necessàriament ha d'estar emmarcat en el projecte educatiu del centre, i integrat en el seu projecte lingüístic. Així mateix, la sol·licitud d'ajuts i subvencions per dur a terme projectes específics d'impuls a les llengües estrangeres requereixen l'aprovació del consell escolar.
- Treballar conjuntament amb les persones amb responsabilitats en la coordinació de llengua, interculturalitat i cohesió social del centre i amb l'assessorament puntual del referent de llengües dels serveis territorials o, a la ciutat de Barcelona, de l'òrgan competent del Consorci d'Educació en el desplegament o actualització del projecte lingüístic.
- Establir el treball conjunt de tots els professors de les àrees lingüístiques i promoure acords i criteris per a la bona pràctica en la coordinació, la docència i el treball conjunt amb els professors de matèries no lingüístiques, especialment en relació amb les metodologies integrades de llengües i de llengua i continguts (en especial de l'AICLE en qualsevol llengua: CLIL, "*Content and Language Integrated Learning*" en anglès i alemany i EMILE, "*Enseignement d'une Matière Intégrée à une Langue Étrangère*" en francès).
- Fer difusió en el centre i a l'entorn de les activitats i materials elaborats per a l'impuls al plurilingüisme, així com promoure'n el bon ús i gestionar la visibilitat del projecte en els espais virtuals del centre educatiu, en el de les entitats de l'entorn proper i en xarxes internacionals de construcció col·lectiva del coneixement i l'expertesa docent.
- Promoure, conjuntament amb les persones amb responsabilitats en la coordinació de llengua, interculturalitat i cohesió social del centre i la persona de referència de llengües estrangeres dels serveis territorials o, a la ciutat de Barcelona, l'òrgan competent del Consorci d'Educació, les activitats de recerca, de mobilitat, d'associació escolar i de creació de xarxes i grups de reflexió sobre la pràctica, per a l'aprofundiment en la reflexió pedagògica i de coordinació amb la resta de projectes, d'acord amb la planificació i el projecte lingüístic del centre.
- Dinamitzar accions educatives en llengües estrangeres a la biblioteca, al web, a l'entorn professionalitzador o universitari i als espais col·laboratius del centre, en especial si el centre participa en projectes internacionals o en xarxes virtuals en diferents idiomes.

Per als projectes on així s'hagi establert, l'assistència als seminaris de coordinació i grups de treball corresponents és obligatòria per a la persona o persones que el centre determini, amb prioritat per als coordinadors dels projectes i a les persones de l'equip directiu implicades en la seva realització.

Per als centres que formen part d'un pla educatiu d'entorn, cal seguir les orientacions sobre la promoció de l'ús social de la llengua catalana com a llengua compartida i de cohesió, descrites a "[Orientacions i pràctiques de referència per a la realització d'actuacions sostenibles dels plans educatius d'entorn. Línia d'intervenció 9](#)"

Els centres que, dins o fora de l'horari escolar, disposen d'auxiliars de conversa d'altres països, d'ajudanties lingüístiques i assistents de conversa, de voluntaris lingüístics, de practicants universitaris del Québec, de practicants de Màster universitaris internacionals, o de professors complementaris de llengües d'origen, han de vetllar per l'adequada acollida d'aquests professionals, per la coordinació amb la resta del claustre i per la coherència de les seves activitats en relació amb el projecte lingüístic del centre amb la corresponent coherència en els processos i les metodologies emprades.

Els centres que tenen concedida l'homologació del batxillerat i del baccalauréat francès (Batxi-Bac) tenen preferència en l'assignació d'auxiliars de conversa en aquesta llengua, sempre que ho demanin dins dels terminis establerts. El centre vetllarà, en tot cas, perquè la flexibilització curricular dels alumnes que cursen aquests estudis gaudeixin de les màximes facilitats que el Departament d'Ensenyament posa al seu abast en les diverses convocatòries d'ajuts a programes i projectes.

Els centres han de garantir que l'alumne que, en virtut d'un projecte internacional en què participa el centre (Comenius, Leonardo, Estada al Quebec, *Erasmus per a Tothom* (també anomenat E4A), etc.), marxa temporalment a l'estranger, romanguí matriculat en el centre d'origen i sigui la seva comissió o junta d'avaluació prenent en consideració els resultats d'avaluació en el centre o centres estrangers qui l'avaluï del curs corresponent. Igualment, quan el centre rebi alumnes estrangers per més d'un mes, en farà la inscripció en l'aplicació de matrícula del centre per garantir totes les cobertures legals que l'escolarització plena els proporciona.